

PM 2017: RI (Dnr 110-1890/2016)

Anmälan om svar på remiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå

Remiss från Justitiedepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå
godkänns.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat ett utkast till lagrådsremiss angående uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå till Stockholms stad. Från och med 20 juli 2016 gäller en tillfällig lag som begränsar möjligheten att beviljas permanenta uppehållstillstånd i Sverige. Förslagen i remissen syftar till att uppmuntra till studier på gymnasienivå och innebär att ungdomar som ska eller har påbörjat studier på gymnasial nivå kan få ett längre uppehållstillstånd än de annars skulle ha fått. På grund av den korta remisstiden har stadsledningskontoret svarat med ett kontorsyttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret instämmer i bedömningen att en fullföljd gymnasieutbildning förkortar tiden för nyanländas etablering i samhället och ser sammantaget positivt på förslagen.

Mina synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan om svar på remiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå
godkänns.

Stockholm den 12 januari 2017

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Anmälan om svar på remiss av Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå godkänns delvis.
2. Att som svar på remissen anföras följande

Utredningen föreslår att ungdomar ska kunna få uppehållstillstånd för att slutföra gymnasiestudier. Det finns dock så uppenbara problem med förslaget att det inte är genomförbart. Intentionerna i utredningens förslag är goda, men riskerar att skapa ett mer svårgenomträngligt och rättsosäkert asylsystem där de med störst behov kommer i kläm. Utgångspunkten måste vara att människor som är skyddsbehövande och i övrigt uppfyller lagens krav ska få uppehållstillstånd.

Att som utredningen föreslår införa en rad undantag i en redan komplex lagstiftning riskerar att lagen blir än svårare att tolka för våra domstolar. Advokatsamfundet har i sitt remissvar uttryckt stor oro för just detta.

Det är också ett orimligt att rektorer, skolpersonal och socialsekreterare blir delaktiga i avgörandet om personens uppehållstillstånd ska återkallas eller ej. Skälen för om en person ska få stanna i Sverige är Migrationsverkets ansvar att hantera och bedöma.

Förslaget innehåller inte heller några beräkningar om hur många ungdomar som kan komma att påverkas, vilket gör en konsekvensbedömning om exempelvis kommunernas kostnader för utbildningsplatser väldigt svår. Vi delar likaså stadsledningskontorets synpunkter på att det saknas en tillräcklig konsekvensanalys kring vad som händer med de ungdomar som beviljas längre uppehållstillstånd än sina familjer. Även om reglerna är utformade så att inget barn under 18 år riskerar att bli ensamt kvar i landet, bedöms förslaget ha en stor påverkan för de individer där detta inträffar, även om ungdomen hunnit fylla 18 år.

Remissammanställning

Ärendet

Från och med 20 juli 2016 gäller en tillfällig lag som begränsar möjligheten att beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Lagen (2016:752) ska gälla i högst tre år, och ska omprövas av regeringen efter två. Huvudregeln enligt lagen är att de som beviljas uppehållstillstånd i Sverige beviljas tidsbegränsade (tillfälliga) uppehållstillstånd istället för permanenta. Den som kan försörja sig genom arbete eller näringsverksamhet kan beviljas ett permanent uppehållstillstånd när det tidsbegränsade löper ut. För den som är under 25 år gäller detta endast om personen har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande.

Justitiedepartementet skriver att en fullföljd gymnasieutbildning förkortar tiden för nyanländas etablering i samhället. Ur integrationssynpunkt är det av stort värde att unga nyanlända genomgår utbildning på gymnasial nivå, både för den enskilde individen och för arbetsmarknadens möjligheter att få tillgång till arbetskraft. Förslagen i remissen syftar till att uppmuntra till studier på gymnasienivå och innebär att ungdomar som ska eller har påbörjat studier på gymnasial nivå kan få ett längre uppehållstillstånd än den tillfälliga lagen tillåter så att studierna kan slutföras. Giltighetstiden kommer att vara sex månader efter planerad avslutad utbildningstid för att ungdomen ska ha möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Uppehållstillstånd ska även kunna ges för studier på introduktionsprogram. Den studerande ska varje år lämna in intyg eller liknande för att redovisa att hon eller han deltar aktivt i utbildningen.

Möjligheterna till längre uppehållstillstånd ska gälla för ungdomar mellan 17 och 25 år som studerar på nationellt program i gymnasieskolan, i gymnasiesärskolan eller på heltid i annan motsvarande utbildning, inte tidigare har fullföljt sådan utbildning och inte utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Den som beviljas uppehållstillstånd för gymnasiestudier ska ingå i målgruppen för etableringslagen och lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, vilket innebär att de kommer att kunna ingå bland dem som anvisas för bosättning i en kommun.

De föreslagna möjligheterna till längre uppehållstillstånd för gymnasieungdomar gör att det kan uppstå situationer där olika långa uppehållstillstånd beviljas inom samma familj. Reglerna är utformade så att inget barn under 18 år riskerar att bli ensamt kvar i landet.

För ensamkommande barn finns viss skillnad beroende på om de sökt asyl före eller efter 24 november 2015. Justitiedepartementet skriver dock att det funnits vissa oklarheter i hur rättsläget ska tolkas. Med de föreslagna förändringarna införs möjligheter till längre uppehållstillstånd för ensamkommande barn som saknar ett ordnat mottagande i hemlandet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2017.

Beskrivning av konsekvenser

Justitiedepartementet bedömer att förslagen inte påverkar statens kostnader för asylprövning och mottagande. Migrationsverkets arbetsbörda och antalet ärendet bedöms inte påverkas märkbart. Departementet bedömer inte heller att förslagen innebär några nya åtaganden som gör att den kommunala finansieringsprincipen ska

tillämpas. Förslagen kan dock innebära att fler unga deltar i en gymnasieutbildning, vilket påverkar kommunernas kostnader för utbildningsplatser. För enskilda individer är förslagen mer förmånliga än dagens regler.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 december 2016 har i huvudsak följande lydelse.

En fullföljd gymnasieutbildning förkortar tiden för nyanländas etablering i samhället, och ger positiva effekter både för den enskilde och för samhället i stort. Stadsledningskontoret ser generellt sett positivt på förslag som uppmuntrar till studier.

Stadsledningskontoret konstaterar att Justitiedepartementets förslag är juridiskt komplext och kommenterar inte lagförslagets konkreta utformning. Stadsledningskontorets bedömningar grundar sig på förslagets övergripande syfte och innebörden för de ungdomar som påverkas. Stadsledningskontoret bedömer att komplexiteten i förslagen kan innebära svårigheter för till exempel gode män att överblicka och förklara ungdomars möjligheter till uppehållstillstånd, och anser att det är önskvärt att tydlig information finns tillgänglig för alla berörda.

Förslaget innehåller inga beräkningar om hur många ungdomar som kan komma att påverkas, vilket gör en konsekvensbedömning för stadens del svår. Justitiedepartementet bedömer inte att förslagen innebär några nya åtaganden som innebär att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas. Förslaget kan dock innebära att fler unga deltar i en gymnasieutbildning, vilket kan påverka kommunernas kostnader för utbildningsplatser. Eftersom utbildningen förbättrar ungdomens möjligheter på arbetsmarknaden väntas förslaget på lång sikt och samhällsekonomiskt vara fördelaktigt även för kommunerna. Stadsledningskontoret instämmer i denna bedömning.

Stadsledningskontoret efterfrågar en bättre konsekvensanalys för de ungdomar som beviljas längre uppehållstillstånd än sina familjer. Även om reglerna är utformade så att inget barn under 18 år riskerar att bli ensamt kvar i landet, bedömer kontoret att förslaget kan ha stor påverkan för de individer där detta inträffar, även om ungdomen hunnit fylla 18 år. Stadsledningskontoret anser att familjesplittring bör undvikas och bedömer att ungdomar i denna situation kan behöva extra stöd från socialtjänsten.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen anses besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.